Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 23. apríla 2015 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Smernica 93/13/EHS — Nekalé podmienky — Poistná zmluva — Článok 4 ods. 2 — Posúdenie nekalého charakteru zmluvných podmienok — Vylúčenie podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmluvy — Podmienka, ktorá má zaručiť úhradu splátok vyplývajúcich zo zmluvy o hypotekárnom úvere — Úplná práceneschopnosť dlžníka — Vylúčenie z krytia zárukou v prípade uznania spôsobilosti vykonávať zárobkovú alebo inú činnosť“

Vo veci C-96/14,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal de grande instance de Nîmes (Francúzsko) z 26. februára 2014 a doručený Súdnemu dvoru 28. februára 2014, ktorý súvisí s konaním:

Jean-Claude Van Hove

proti

CNP Assurances SA,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory M. Ilešič, sudcovia A. Ó Caoimh, C. Toader (spravodajkyňa), E. Jarašiūnas a C. G. Fernlund,

generálny advokát: N. Jääskinen,

tajomník: V. Tourrès, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. decembra 2014,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— CNP Assurances SA, v zastúpení: P. Woolfson a I. de Seze, avocats,

— francúzska vláda, v zastúpení: S. Menez, D. Colas a S. Ghiandoni, splnomocnení zástupcovia,

— Európska komisia, v zastúpení: M. Owsiany-Hornung a M. van Beek, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: francúzština.

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Van Hovem a spoločnosťou CNP Assurances SA (ďalej len „CNP Assurances“) týkajúceho sa údajne nekalého charakteru zmluvnej podmienky uvedenej v poistnej zmluve, ktorá obsahuje definíciu úplnej práceneschopnosti, na účely úhrady splátok hypotekárnych úverov pána Van Hoveho touto spoločnosťou.

Právny rámec

Právo Únie

3 Devätnáste a dvadsiate odôvodnenie smernice 93/13 sú formulované takto:

„keďže na účely tejto smernice sa hodnotenie nekalého charakteru netýka podmienok, ktoré popisujú hlavný predmet zmluvy ani vzťah kvalita/cena tovaru alebo dodávaných služieb; keďže hlavný predmet zmluvy a vzťah cena/kvalita môže byť napriek tomu braný do úvahy pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok; keďže zámerom je medzi iným, aby poistné zmluvy, ktorých podmienky definujú alebo popisujú poistné riziko a zodpovednosť poisťovateľa, neboli podriadené takémuto hodnoteniu, pokiaľ sa tieto obmedzenia neberú do úvahy pri výpočte poistného plateného spotrebiteľom;

keďže zmluvy by mali byť vypracované zrozumiteľne, mal by mať spotrebiteľ skutočne príležitosť preskúmať všetky podmienky a ak má pochybnosti mal by platiť výklad najpriaznivejší pre spotrebiteľa“.

4 Článok 1 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Účelom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov, ktoré sa [týkajú] nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.“

5 Článok 3 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“

6 Článok 4 smernice 93/13 stanovuje:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.“

7 Podľa článku 5 tejto smernice:

„V prípade zmlúv, v ktorých sú všetky alebo niektoré podmienky ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vždy tieto podmienky vypracované zrozumiteľne. Keď existuje pochybnosť o zmysle podmienky, prednosť má výklad priaznivejší pre spotrebiteľa. …“

Francúzske právo

8 Článok L. 132-1 siedmy odsek spotrebiteľského zákonníka, ktorým sa do francúzskeho práva transponuje článok 4 ods. 2 smernice 93/13, stanovuje:

„Posudzovanie nekalosti podmienok… sa nevzťahuje na vymedzenie hlavného predmetu zmluvy, ani na primeranosť ceny alebo odmeny za predaný tovar alebo ponúkanú službu, pokiaľ sú tieto podmienky sformulované jasne a zrozumiteľne.“

9 Článok L. 133-2 tohto zákonníka znie takto:

„Zmluvné podmienky vypracované predajcami alebo dodávateľmi pre spotrebiteľov alebo verejnosť musia byť predložené a vypracované jasne a zrozumiteľne.

V prípade pochybností sa musia vykladať tak, aby to bolo čo najpriaznivejšie pre spotrebiteľa alebo verejnosť. …“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

10 Pán Van Hove uzavrel v júli 1998 so spoločnosťou Crédit Immobilier de France Méditerranée dve zmluvy o úvere na sumu 340 600 francúzskych frankov (FRF) (51 924 eur) a 106 556 FRF (16 244 eur), pričom prvá uvedená suma sa mala vrátiť v mesačných splátkach vo výške 434,43 eura do 31. marca 2016 a druhá uvedená suma sa mala vrátiť v mesačných splátkach vo výške 26,70 eura do 31. marca 2017.

11 Pri uzavretí týchto zmlúv o úvere uzavrel aj „hromadnú poistnú zmluvu“ so spoločnosťou CNP Assurances (ďalej len „poistná zmluva“). Prvá zmluvná podmienka zaručuje úhradu splátok, „ktoré dlžník dlhuje druhej zmluvnej strane, v prípade úmrtia alebo trvalej a úplnej invalidity dlžníka, alebo úhradu 75 % splátok v prípade úplnej práceneschopnosti dlžníka“.

12 Podľa druhej zmluvnej podmienky je „poistený v stave úplnej práceneschopnosti, ak po uplynutí doby nepretržitého prerušenia činnosti v dĺžke 90 dní (nazývanej karenčná doba) nemôže opäť začať vykonávať akúkoľvek zárobkovú alebo inú činnosť v dôsledku úrazu alebo choroby“.

13 Dňa 17. februára 2010 bol pán Van Hove uznaný za práceneschopného z dôvodu recidívy predchádzajúceho pracovného úrazu z 13. júna 2000. Jeho zdravotný stav sa skonsolidoval 17. októbra 2005. Miera čiastočnej trvalej práceneschopnosti bola stanovená na 23 %.

14 Dňa 14. mája 2005 absolvoval operáciu fistuly v dôsledku pracovného úrazu. Jeho zdravotný stav sa skonsolidoval 4. novembra 2005 a miera jeho čiastočnej trvalej práceneschopnosti bola stanovená na 67 %. Dňa 3. augusta 2007 bol opäť uznaný za práceneschopného z dôvodu nárastu závratov a jeho práceneschopnosť bola predĺžená až do 22. februára 2008.

15 Od 1. januára 2011 sociálna poisťovňa určila mieru jeho čiastočnej trvalej práceneschopnosti na 72 %. Z tohto dôvodu mu bol priznaný nárok na mesačný dôchodok vo výške 1 057,65 eura.

16 Dňa 18. júna 2012 lekár poverený spoločnosťou CNP Assurances vyšetril pána Van Hoveho s cieľom určiť záruky, ktoré musí táto spoločnosť poskytnúť. Tento lekár dospel k záveru, že zdravotný stav pána Van Hoveho mu umožňuje vykonávať primeranú profesijnú činnosť na čiastočný úväzok. Listom z 10. júla 2012 CNP Assurances oznámila pánovi Van Hovemu, že od 18. júna 2012 už neuhrádza splátky jeho úverov. Ďalším listom z 29. augusta 2012 potvrdila svoje odmietnutie pokračovať v uhrádzaní a oznámila mu, že hoci jeho zdravotný stav nie je zlučiteľný s opätovným začatím vykonávania jeho predchádzajúceho povolania, umožňuje mu aspoň výkon primeranej profesijnej činnosti na čiastočný úväzok.

17 Dňa 4. marca 2013 podal pán Van Hove žalobu proti spoločnosti CNP Assurances na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na prejudiciálne konanie. Na základe ustanovení okrem iného spotrebiteľského zákonníka sa v prvom rade domáha, aby súd vyhlásil ustanovenia jeho zmluvy so spoločnosťou CNP Assurances týkajúce sa vymedzenia úplnej práceneschopnosti a podmienok, za ktorých sa získava záruka, za nekalé, a uložil žalovanej v konaní vo veci samej povinnosť uhrádzať sumy, ktoré ešte dlhuje na základe dvoch uvedených úverov od júna 2012.

18 Na podporu svojich návrhov pán Van Hove po prvé tvrdí, že podmienka poistnej zmluvy, ktorá podmieňuje povinnosť poisťovateľa uhrádzať splátky úplnou neschopnosťou opäť začať vykonávať akúkoľvek zárobkovú alebo inú činnosť, je nekalá, lebo spôsobuje značnú nerovnováhu medzi zmluvnými stranami v neprospech spotrebiteľa. Po druhé tvrdí, že definícia úplnej pracovnej neschopnosti je sformulovaná tak, že neumožňuje bežnému spotrebiteľovi pochopiť jej význam.

19 CNP Assurances sa v zásade domáha toho, aby vnútroštátny súd zamietol návrh pána Van Hoveho na uloženie povinnosti uhrádzať splátky. Definícia úplnej práceneschopnosti v zmysle tejto zmluvy totiž po prvé jasne a presne podmieňuje uhrádzanie splátok tým, že dotknutá osoba musí byť úplne práceneschopná. Spoločnosť tvrdí, že od 18. júna 2012 pán Van Hove už pritom nie je úplne práceneschopný v zmysle uvedenej zmluvy, lebo posudkový lekár poverený touto spoločnosťou konštatoval, že je schopný vykonávať primeranú profesijnú činnosť, a stanovil mieru jeho práceneschopnosti na 20 %. V tejto súvislosti spresňuje, že kritériá zohľadnené na určenie tejto miery sú odlišné od tých, ktoré použila sociálna poisťovňa. Po druhé táto podmienka nemôže predstavovať nekalú podmienku, lebo sa týka samotného predmetu zmluvy a nespôsobuje značnú nerovnováhu v neprospech poisteného, keďže za poisteného boli uhrádzané splátky viac ako dva roky.

20 Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že na vyriešenie prejednávaného sporu je potrebné rozhodnúť o tom, či druhá zmluvná podmienka stanovená v poistnej zmluve je alebo nie je nekalou podmienkou.

21 Vnútroštátny súd spresňuje, že Cour de cassation (Kasačný súd) nedávno rozhodol, že podmienka týkajúca sa zabezpečenia dočasnej úplnej práceneschopnosti, ktorá stanovuje, že v priebehu obdobia, počas ktorého poistenému jeho zdravotný stav dočasne neumožňuje vykonávať nijakú zárobkovú činnosť, sa vyplácajú denné dávky, a spresňuje, že denné dávky sa mu vyplácajú až do dňa, kedy môže opäť začať vykonávať akúkoľvek zárobkovú činnosť, vymedzuje hlavný predmet zmluvy a spadá pod citovaný článok L. 132-1 siedmy odsek spotrebiteľského zákonníka. Tribunal de grande instance de Nîmes preto pripúšťa, že uvedená zmluvná podmienka sporná v prejednávanej veci by, vzhľadom na uvedený rozsudok mohla byť na základe tohto ustanovenia vylúčená z pôsobnosti pojmu „nekalá podmienka“.

22 Okrem toho tento súd síce konštatuje – na rozdiel od toho, čo tvrdí pán Van Hove –, že znenie tejto zmluvnej podmienky, podľa ktorej je uhrádzanie v prípade úplnej práceneschopnosti podmienené tým, že poistenec „nie je schopný v dôsledku nehody alebo choroby opäť začať vykonávať akúkoľvek zárobkovú alebo inú činnosť“, je jasné a presné, ale napriek tomu uvádza, že nie je vylúčené, že táto podmienka patrí pod pojem „nekalá podmienka“ v zmysle smernice 93/13.

23 Tento súd totiž zastáva názor, že táto podmienka tým, že vymedzuje pojem „úplnej práceneschopnosti“, určuje podmienky, ktoré treba splniť na to, aby bolo možné získať poistnú záruku. Táto podmienka však z tejto záruky vylučuje poistenca, ktorý sa považuje za spôsobilého vykonávať akúkoľvek profesijnú činnosť, aj inú ako zárobkovú. Podľa tohto súdu je pritom účelom takého poistenia, aké je sporné v prejednávanej veci, zaručiť riadne plnenie záväzkov dlžníka v prípade, ak mu jeho zdravotný stav už neumožní vykonávať činnosť, ktorá mu poskytuje príjmy potrebné na plnenie jeho záväzkov.

24 Pokiaľ by citovaná podmienka spôsobila, že dlžník nemá nárok na záruku v prípade úplnej práceneschopnosti, pokiaľ je uznaný za schopného vykonávať určitú činnosť, aj keď mu táto činnosť nemôže zabezpečiť nijaký príjem, zbavila by poistenie časti jeho účelu. Vnútroštátny súd preto zastáva názor, že druhá zmluvná podmienka v poistnej zmluve by mohla byť vykladaná tak, že spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

25 Vzhľadom na tieto skutočnosti Tribunal de grande instance de Nîmes rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 4 ods. 2 smernice [93/13] vykladať v tom zmysle, že pojem podmienka týkajúca sa vymedzenia hlavného predmetu zmluvy, uvedený v tomto ustanovení, zahŕňa podmienku obsiahnutú v poistnej zmluve, ktorej cieľom je zaručiť uhrádzanie splátok veriteľovi v prípade úplnej práceneschopnosti dlžníka a ktorá vylučuje nárok poisteného na túto záruku, ak je uznaný za spôsobilého vykonávať inú ako zárobkovú činnosť?“

O prejudiciálnej otázke

26 Na úvod treba pripomenúť, po prvé, že podľa ustálenej judikatúry systém ochrany zavedený smernicou 93/13 vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (pozri okrem iného rozsudok Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 48 a citovanú judikatúru).

27 Po druhé vzhľadom na takéto znevýhodnené postavenie smernica 93/13 zaväzuje členské štáty stanoviť mechanizmus, ktorý zabezpečí, aby sa nekalé podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté, mohli preskúmať, aby sa posúdila ich prípadná nekalá povaha. V rámci toho vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby vzhľadom na kritériá uvedené v článku 3 ods. 1 a článku 5 smernice 93/13 stanovil, či za konkrétnych okolností daného prípadu takáto podmienka zodpovedá požiadavkám dobrej viery, rovnosti a transparentnosti stanoveným touto smernicou (pozri rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 40 a citovanú judikatúru).

28 Hoci v tejto súvislosti jedine vnútroštátnemu súdu prislúcha vyjadriť sa ku kvalifikácii týchto podmienok v závislosti od osobitných okolností daného prípadu, nič to nemení na skutočnosti, že Súdny dvor má právomoc na to, aby z ustanovení smernice 93/13, v danom prípade článku 4 ods. 2, vyvodil kritériá, ktoré vnútroštátny súd môže alebo musí uplatniť pri hodnotení zmluvnej podmienky vo vzťahu k týmto ustanoveniam (rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 45).

29 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že podmienka uvedená v poistnej zmluve, ktorá má zaručiť uhrádzanie dlžných splátok veriteľovi v prípade úplnej práceneschopnosti dlžníka, ale súčasne vylučuje nárok poistenca na túto záruku, ak je uznaný za spôsobilého vykonávať zárobkovú alebo inú činnosť, patrí pod výnimku stanovenú v tomto ustanovení.

30 Z ustanovenia článku 4 ods. 2 smernice 93/13 vyplýva, že hodnotenie nekalej povahy podmienok sa netýka definície hlavného predmetu zmluvy ani primeranosti ceny a úhrady na jednej strane, ako aj tovaru alebo služby dodávaných výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.

31 Súdny dvor už rozhodol, že keďže toto ustanovenie stanovuje výnimku z mechanizmu vecného preskúmania nekalých podmienok, ako je upravený v rámci systému ochrany spotrebiteľov zavedeného smernicou 93/13, toto ustanovenie sa musí vykladať striktne (pozri rozsudky Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 42, ako aj Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 49).

32 Otázku predloženú vnútroštátnym súdom preto treba preskúmať v tomto rámci. S cieľom dať odpoveď na túto otázku treba po prvé preskúmať, či sa podmienka, o akú ide o veci samej, týka hlavného predmetu poistnej zmluvy, a po druhé, či je sformulovaná jasne a zrozumiteľne.

O pojme „hlavný predmet zmluvy“

33 Zmluvné podmienky vzťahujúce sa na pojem „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle ustanovenia článku 4 ods. 2 smernice 93/13 sa musia chápať ako podmienky, ktoré upravujú základné plnenia tejto zmluvy a ktoré ju ako také charakterizujú (pozri v tomto zmysle rozsudky Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, bod 34, ako aj Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 49). Naopak, na podmienky, ktoré majú vedľajšiu povahu vo vzťahu k podmienkam vymedzujúcim samotnú podstatu zmluvného vzťahu, by sa nemal vzťahovať pojem „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle tohto ustanovenia (rozsudky Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 50, ako aj Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 54).

34 Pokiaľ ide o otázku, či sa podmienka týka hlavného predmetu poistnej zmluvy, treba uviesť, po prvé, že podľa judikatúry Súdneho dvora poisťovacia činnosť je charakterizovaná skutočnosťou, že poisťovateľ sa zaväzuje na základe predchádzajúcej platby poistného poskytnúť poistenému v prípade, že dôjde k pokrytému riziku, plnenie dohodnuté pri uzatvorení zmluvy (rozsudky CPP, C-349/96, EU:C:1999:93, bod 17; Skandia, C-240/99, EU:C:2001:140, bod 37, a Komisia/Grécko, C-13/06, EU:C:2006:765, bod 10).

35 Po druhé, pokiaľ ide o zmluvnú podmienku obsiahnutú v poistnej zmluve uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, devätnáste odôvodnenie smernice 93/13 stanovuje, že v takých zmluvách podmienky, ktoré definujú alebo opisujú poistné riziko a zodpovednosť poisťovateľa, nemajú byť podriadené hodnoteniu nekalého charakteru, pokiaľ sa tieto obmedzenia neberú do úvahy pri výpočte poistného plateného spotrebiteľom.

36 V prejednávanej veci vnútroštátny súd spresňuje, že sporná zmluvná podmienka obsahuje definíciu pojmu „úplná práceneschopnosť“ a vymedzuje podmienky, ktoré dlžník musí splniť, aby mal nárok na záruku uhrádzania dlžných splátok v rámci svojho úveru. Za týchto okolností nemožno vylúčiť, že táto podmienka obmedzuje poistné riziko a zodpovednosť poisťovateľa a stanovuje hlavné plnenie spornej poistnej zmluvy, čo však musí preveriť vnútroštátny súd.

37 V tejto súvislosti už mal Súdny dvor príležitosť pripomenúť, že pri preskúmaní toho, či ide o zmluvnú podmienku, ktorá sa týka „hlavného predmetu zmluvy“ v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13, treba prihliadnuť na povahu, všeobecnú štruktúru a ostatné ustanovenia zmluvy, ako aj na jej právny a vecný kontext (pozri v tomto zmysle rozsudok Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, body 50 a 51).

38 Vnútroštátny súd preto musí určiť, v akom rozsahu podmienka sporná v prejednávanej veci vymedzuje vzhľadom na uvedené skutočnosti základný prvok zmluvného rámca, do ktorého patrí a ako taká ho charakterizuje.

39 Ak vnútroštátny súd prijme záver, že táto podmienka je súčasťou hlavného predmetu zmluvy tohto zmluvného rámca, bude musieť súčasne preskúmať, či je táto podmienka sformulovaná jasne a zrozumiteľne (pozri v tomto zmysle rozsudok Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, bod 32, ako aj uznesenie Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, bod 72).

O pojme „jasnej a zrozumiteľnej formulácie“

40 Súdny dvor už mal príležitosť spresniť, že požiadavka transparentnosti zmluvných podmienok stanovená smernicou 93/13 nemôže byť obmedzená len na ich zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska. Naopak, keďže systém ochrany zavedený smernicou 93/13 vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s podnikateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, najmä pokiaľ ide o úroveň informovanosti, táto požiadavka transparentnosti sa musí chápať široko (pozri v tomto zmysle rozsudky Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, body 71 a 72, ako aj Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 73).

41 Na účely dodržania požiadavky transparentnosti má pre spotrebiteľa zásadný význam nielen informácia poskytnutá pred uzavretím zmluvy týkajúca sa podmienok jeho záväzku, ale aj osobitosti mechanizmu úhrady dlžných splátok veriteľovi v prípade úplnej práceneschopnosti dlžníka, ako aj vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, aby bol tento spotrebiteľ schopný na základe jasných a zrozumiteľných kritérií posúdiť hospodárske dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú. To platí v prípade, že sa spotrebiteľ bude rozhodovať na základe týchto dvoch faktorov, či chce uzavrieť zmluvu s predajcom alebo dodávateľom za podmienok, ktoré tento predajca alebo dodávateľ vopred sformuloval (pozri analogicky rozsudky RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, bod 44, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, body 70 a 73, ako aj Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 74).

42 V prejednávanej veci síce vnútroštátny súd považuje formuláciu podmienky spornej vo veci samej za jasnú a zrozumiteľnú, ale súčasne uvádza, že slovné spojenie „začať vykonávať akúkoľvek zárobkovú alebo inú činnosť“ uvedené v tejto podmienke možno chápať rôzne. Okrem výkladu, ktorý predložila CNP Assurances, podľa ktorého toto slovné spojenie umožňuje, aby boli aj poistenci, ktorí v čase nehody alebo choroby nevykonávajú zárobkovú činnosť, považovaní za úplne práceneschopných, nemožno vylúčiť – ako sa to uvádza aj v bode 24 tohto rozsudku a ako to na pojednávaní uviedla aj francúzska vláda a Európska komisia –, že toto slovné spojenie sa môže vykladať aj v tom zmysle, že neumožňuje osobe vykonávajúcej akúkoľvek činnosť získať záruku uhrádzania splátok, ktoré dlhuje druhej zmluvnej strane, na účely záruky v prípade práceneschopnosti.

43 Podobne ako to uviedla Komisia, treba uviesť, že nemožno vylúčiť, že aj keď je v prejednávanej veci podmienka formulovaná gramaticky správne – čo musí overiť vnútroštátny súd – dosah tejto podmienky spotrebiteľ nepochopil.

44 Táto inštitúcia totiž uvádza, že poistná zmluva bola uzavretá s cieľom chrániť spotrebiteľa pred dôsledkami, ktoré by mohli vyplynúť z jeho neschopnosti splácať mesačné splátky jeho úverov. Z toho vyplýva, že spotrebiteľ mohol dôvodne očakávať, že slovné spojenie „zárobková alebo iná činnosť“ uvedené v poistnej zmluve a zahrnuté do definície úplnej práceneschopnosti, predpokladá profesijnú činnosť, ktorá by mu aspoň potenciálne priniesla dostatočnú odmenu na to, aby mohol uhradiť mesačné splátky svojich úverov.

45 Ako vyplýva z tvrdení predložených na pojednávaní, pochybnosti o nedostatočnej jasnosti podmienky spornej vo veci samej ešte umocňuje použité extrémne široké a vágne slovné spojenie „zárobková alebo iná činnosť“. Ako to Komisia zdôrazňuje, pojem činnosť totiž môže zahŕňať akýkoľvek postup alebo ľudskú činnosť, ktorá má určitý cieľ.

46 Ako to vo svojich písomných pripomienkach uvádza francúzska vláda, v prejednávanej veci spotrebiteľ nemusel vedieť v okamihu uzavretia zmluvy spornej vo veci samej, že pojem „úplná práceneschopnosť“ v zmysle tejto zmluvy nezodpovedá pojmu „čiastočnej trvalej práceneschopnosti“ v zmysle francúzskeho práva o sociálnom zabezpečení.

47 Pokiaľ ide o osobitnosti zmluvnej podmienky, ako je tá vo veci samej, vnútroštátnemu súdu preto prislúcha, aby vzhľadom na všetky relevantné skutkové okolnosti, vrátane reklamy a informácií poskytnutých veriteľom v rámci dojednávania poistnej zmluvy, a ešte všeobecnejšie zmluvný rámec, určil, či priemerný spotrebiteľ, riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, mohol nielen vedieť o existencii rozdielu medzi pojmom „úplná práceneschopnosť“ v zmysle zmluvy spornej vo veci samej a pojmom „čiastočná trvalá práceneschopnosť“ v zmysle vnútroštátneho práva o sociálnom zabezpečení, ale aj posúdiť potenciálne významné hospodárske dôsledky pre svoju osobu vyplývajúce z obmedzenia záruky zahrnutého do poistnej zmluvy v súlade s požiadavkami judikatúry uvedenej v bode 41 tohto rozsudku.

48 V tejto súvislosti by mohlo byť relevantné aj to, že zmluva sporná vo veci samej patrí do širšieho zmluvného rámca a nadväzuje na úverové zmluvy. Pri uzatváraní nadväzujúcich zmlúv totiž od spotrebiteľa nemožno očakávať rovnakú ostražitosť, pokiaľ ide o rozsah rizík zahrnutých v tejto poistnej zmluve, ako keby uzatváral túto zmluvu a zmluvu o úvere osobitne.

49 Za predpokladu, že vnútroštátny súd dospeje k záveru, že podmienka, ako je podmienka sporná vo veci samej, nepatrí pod výnimku stanovenú v článku 4 ods. 2 smernice 93/13, treba pripomenúť, že článok 5 tejto smernice stanovuje, že ak znenie zmluvnej podmienky nie je jasné, prednosť má výklad priaznivejší pre spotrebiteľa.

50 Na predloženú otázku preto treba odpovedať tak, že článok 4 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že podmienka obsiahnutá v poistnej zmluve, ktorej cieľom je zaručiť uhrádzanie dlžných splátok veriteľovi v prípade úplnej práceneschopnosti dlžníka, patrí pod výnimku uvedenú v tomto ustanovení len v prípade, že vnútroštátny súd konštatuje:

— po prvé, že vzhľadom na povahu, všeobecnú štruktúru a ostatné ustanovenia zmluvného rámca, do ktorého patrí, ako aj jej právny a vecný kontext táto podmienka vymedzuje základný prvok tohto rámca, ktorý ako taký charakterizuje, a

— po druhé, že táto podmienka je formulovaná jasne a zrozumiteľne, to znamená, že je pre spotrebiteľa zrozumiteľná nielen z gramatického hľadiska, ale že zo zmluvy jasne vyplýva aj konkrétne fungovanie mechanizmu, ktorého sa dotknutá podmienka týka, ako aj vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, aby bol tento spotrebiteľ schopný na základe jasných a zrozumiteľných kritérií posúdiť hospodárske dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú.

O trovách

51 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 4 ods. 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že podmienka obsiahnutá v poistnej zmluve, ktorej cieľom je zaručiť uhrádzanie dlžných splátok veriteľovi v prípade úplnej práceneschopnosti dlžníka, patrí pod výnimku uvedenú v tomto ustanovení len v prípade, že vnútroštátny súd konštatuje:

— **po prvé, že vzhľadom na povahu, všeobecnú štruktúru a ostatné ustanovenia zmluvného rámca, do ktorého patrí, ako aj jej právny a vecný kontext táto podmienka vymedzuje základný prvok tohto rámca, ktorý ako taký charakterizuje, a**

— **po druhé, že táto podmienka je formulovaná jasne a zrozumiteľne, to znamená, že je pre spotrebiteľa zrozumiteľná nielen z gramatického hľadiska, ale že zo zmluvy jasne vyplýva aj konkrétne fungovanie mechanizmu, ktorého sa dotknutá podmienka týka, ako aj vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, aby bol tento spotrebiteľ schopný na základe jasných a zrozumiteľných kritérií posúdiť hospodárske dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú.**

Podpisy